

REDACTIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 ..
Pe 1 lună 2 ..

Nr-ii de Duminică pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 12.

Moriamur...

De Ioan Slavici.

Nici în Ungaria nici în țările supuse coroanei ungare puterea Habsburgilor nu porcede din voința așa zisă «națională», ci se razămă pe drepturi câștigate, pe care popoarele nu le-au pus niciodată la îndoială. Nesățioasa nobilime ungară ea singură le-a contestat pentru-ca, profitând de strămtorările, în care se aflau purtătorii coroanei, să stoarcă concesiuni — nu pentru țară, ci pentru sine însași. Și ea a recunoscut însă prin reprezentanții ei autorizați legitimitatea stăpânirii habsburgice mai întâiu în tractatul dela Oradea-mare și apoi în multe rânduri mai târziu. Aceasta n'a împedecat-o însă de a se răzvrăti când împrejurările i-s'au părut priincioase spre a stoarce nouă concesiuni.

Așa a fost și pe la sfârșitul domniei lui Carol VI, cu care se stânge ramura bărbătească a Casei de Habsburg.

Leopold I, tatăl lui Carol VI, eliberase Ungaria și țările împreunate cu ea de sub jugul turcesc și stăpâniă cu plenitudine puterilor de cuceritor. Nu mai putea acum să fie vorba, dacă are ori nu dreptul de a dispune după buna sa chibzuință, căci era biruitor în luptă cu nobilimea ajutată de Turci și putea să zică »*Vae victis!*« Puind însă mai presus de toate interesele conviețuirii pacifice, el a asigurat vechia rânduală din propriul său îndemn, fără îndoială numai din al său propriu îndemn, căci nu mai rămăsese nimeni, care ar fi putut să-i facă sâlă.

Această putere nețarmurită a trecut prin moștenire la Carol VI, care, voind s'o treacă fără de sguduirii asupra fiicei sale Maria Terezia și asupra urmașilor ei, trebuia să se asigureze, că nobilimea ungară nu se va uni cu Ducele de Bavaria, care pretindea pentru sine moștenirea.

Acesta e — în cecece privește Ungaria — rostul așa numitei *sanctiuni pragmatice*, care e o sărbătorească recunoaștere a legitimității Habsburgilor.

Știm cu câtă însuflețire s'a avântat nobilimea Ungară în luptă și a rămas viu în amintirea urmașilor zgomotul »*Moriamur pro rege nostro...*« dar în curând a eșit la iveală, că strigătul acela nu dedea pe față nici o pornire generoasă, nici iubirea de țară.

A ținut nobilimea ungară totdeauna, ca regele Ungariei să fie slab și neajutorat,

ca să nu o poată ține în frâu. Se însufleția dar pentru-că Maria Terezia nu putea să poarte și coroana împărătească și era femeie tinără și strămtorată de dușmani, despre ale căror destoinicii nu-și deduseră încă seama. În dosul acelui »*Moriamur*« era speranța, că de aici înainte baronii, comiții și slugile lor vor putea să taie și să spânzure în toată lărgimea. Nu mai strigă dar nimeni »*Moriamur*« după ce Maria Terezia ajunsă împărăteasă, s'a răzâmat pe puterea împărăției, ca să ocrotească pe supușii săi și să pună capăt abuzului de putere, pe care-l făcea nobilimea, pentru care războiul pentru succesiune, predarea Sileziei și războiul de șapte ani au fost împrejurări norocoase.

Acea-și e și azi nobilimea ungară.

Ea s'a îmbărbătat după războiul dela 1859 și s'a însuflețit după catastrofa dela 1866 fiindcă se socotea ajunsă la atotputernicie. I s'au și trecut în timp de patru zeci de ani multe abuzuri până ce n'a ajuns să facă guvernarea normală peste puțină.

Evenimentele nu s'au destășurat în așa, cum le prevedeau ei.

Amăgiți de închipuiri greșite, ei credeau, că Monarchia iar se află în ajunul unei situațiuni grele pentru ea, și au voit să profite și astă-dată de strămtorările patriei, ca să-și întemeieze în mod statornic atotputernicia. Asigurați, că Monarchul nu poate să reziste, ei au stărut cu îndrăzneală uimitoare și au cerut cecece cu anevoie li s'ar fi refuzat, dacă situațiunea ar fi cum ei și-o închipuiau. Nu! — ei nu s'ar fi avântat, dac'ar fi crezut, că e cu puțină, ca parlamentul ungar să fie dizolvat cum nici un parlament n'a mai fost.

Dumnezeu a voit, ca nobilimea ungară să se înșele și să rămâie în fața lumii întregi de rușine.

Cu totul altfel s'ar fi desfășurat evenimentele, dacă vre-o grea nenorocire ar fi slăbit puterea de rezistență a Coroanei, și popoarele atât timp asuprite nu trebue să scape din vedere, că asupritorii lor azi rușinați stau la pândă și așteaptă vre-o nenorocire spre a profita de ea, ca să se ridice iar în picioare.

Acum e timpul, »acum ori nici odată« să se uniască cu toții, pentruca împreună să-și hotărească soarta, căci nu poate nimeni să știe, ce aduce ziua de mâne.

Advocații Români.

(*) În lupta grea și mare ce o purtăm întru apărarea neamului nostru românesc, în șirele dintăiu stau advocații. Aproape toți fiind ieșiți din popor, ei au simțirea viuă pentru tot ce este românesc, înarmați fiind cu înalte cunoștințe de drept, ei știu cum să lupte și gândindu-se că își apără părinți, frați și surori, ei se simt îndemnați toți să lupte cu voinicie.

Fie că-s adunați la orașe, fie răsleți pe sate, advocații români sunt veghie neadormită și pururea gata a sări întru apărarea drepturilor noastre naționale.

Duminică o luptă crâncenă au avut de purtat acești advocați în Arad. Comitetul camerei advocațiale din Arad — cameră unde cu numărul covârșesc Jidovii — se știe: hotărise că advocații români nici pe tablele de pe casă în viitor să nu mai fie îngăduiți a-și scrie numele românește, ci — ungurește!

Se înțelege că advocații români nu puteau să rabde rușinea aceasta. Iată de ce ei au venit în număr mare amoroș, la adunarea anuală a Camerei și într-o rară frăție și cu bărbăție înălțătoare și-au ridicat glasul împotriva celor ce vor să-i despartă de ce au mai scump: *numele românesc!* Se pomenește de toți, în toate părțile, îndeosebi de vorbirea înțeleaptă și viguroasă a tinărului avocat Dr. *Justin Pop* din Deva, care pe Români i-a încălzit și ridicat, iar pe străini i-a făcut să le amuțescă vorba pe buze, cu atâta dreptate și strășnicie a cuvântat. A arătat că nu-i lege, pe care să se poată întemeia ceice zicând că vor să-și întărească neamul, cer ca alții să se lapede de neam. Cu atât mai puțin este cinstit acest lucru, fiind recunoscut în lumea întreagă și de toate popoarele că nu numai neamurile, dar fiecare suflare de om în parte are dreptul să rămână cecece l'a zidit D-zeu... Cine scump numele nostru românesc vrea să ni-l răpească, ridică arma împotriva neamului nostru și dușman ni-l socotim!

Vorbit-au și alții, cu același curagiu, purtat-au cu toții sus facla dreptății. Voturile mulțimei maghiaro-jidovești i-a covârșit însă...

Dar nu-i vot pe lume care să poată îngropa adevărul.

Cum adevă: advocaților români să nu le fie îngăduit a-și pune tăbliță cu nume românesc, pe când birtășul Isidor dîn casa unde e camera advocațială aradană de ani de zile ține o tablă la poartă pe care e

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
— s'a fondat în anul 1832, din partea unui grup de bărbați nobili —
— este cel mai vechi institut mutual de asigurare pe viață
— pentru Austro-Ungaria.

Informațiuni îndatoritoare de: Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabrik Lerchengasse Nr. 17. (Telefon 422.)

Se bazează pe legile mutualității, în puterea cărora societatea are dreptul capitalului anual trece în favoarea celui asigurat.

Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de dual și sinucidere după 5 ani. — Asigurare gratuită pentru caz de război. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătirea la moment.

Suma de asigurare	111.000.000 cor.
Sumele de asigurare plătite până acum	86.000.000 "
Averea institutului	31.000.000 "

scris — jidovește!... Advocații români să nu aibă atât drept cât are un birtaş — Koscher?

Sinagogele ovreiești n'au oare în frunte cele două table pe cari e scris — ovreiește?

Și la care casă ovreiască lipsește sulul jidovesc ținut în — ușă?

Noi n'am strigat nici odată că asta e rușine, ci zicem: *fiecare în limba lui!* De ce în deosebi advocații jidovi strigă împotriva celor români!

Zădarnic deci «Függetlenség» (dela 27 Martie) ridică în slava cerului pe advocații cari au hotărât să șteargă până și de pe tăblițe numele românesc, zădarnic scrie că pornirea asta e isvorită din cel mai curat gând pentru țară, — adevărul rămâne că advocații neromâni au dat o puternică lovitură neamului românesc, că prin aceasta nu s'a dat dovadă despre «lupta înălțătoare a Ungurimii», ci despre micimea de suflet a celor cărora de altfel le e binevenit orice Român când merge la dânsii cu pricini și cu bani — mai ales cu bani!

Nu le place Morților și Dolfilor numele românesc? Dar când le vine în cancelarie Românul, nu știu unde să-l așeze și-i bun banul luat dela Român și nu unul, dar mulți advocați jidani învață pe capete românește, că altfel ar peri de foame, nepunându-se înțelege cu Românii, ori că ar trebui să se întoarcă la moșii din Galiția, cari de altfel în viața lor numai ungurește n'au vorbit.

Nu-i de altminteri întâia oară când advocații români trebuie să îndure lovituri pentru-că în lupta națională țin să-și ia partea cuvenită. Cine nu-și aduce oare aminte de cele ce au trebuit să sufere advocații români cari au fost cu *Memorandul* la Viena și cei osândiți apoi pentru *Memorand*?!.. Și tot advocații neromâni au fost cei cari au strigat *răstignire!*

Ce au vrut să ajungă prin asta?

Să despartă poporul de cei mai luminați fii ai sei, să sperie pe tinerii români a se face advocați, ca astfel să tot scadă numărul celor mai voinici apărători ai drepturilor noastre naționale, iar ei — Dolfii și Morții — să ajungă astfel nu numai la punga Românilor, dar stăpâni, la orașe și la sate, și peste sufletele plugarilor români.

Nu și-au ajuns însă ținta și mai ales nu-și vor ajunge-o d'aci încolo. Pentru-că deși se mai găsesc pe ici pe colo Români slabi cari să ocolească pe frații lor advocați români când au vre-o pricină, ori să se ducă la advocați români numai când alții i-au lăsat ca — degetul, totuși numărul advocaților români crește, atât la orașe cât și la sate și pe sate mai ales, unde se așează un avocat Român, se ridică o cetățue națională. În jurul lui se strâng preot, învățător și fruntașii satului toți, și multe treburi bune se pun printrânsii la cale... Că se pot afla și uscături, că unul ori altul ajunge coadă de topor și să se dee în coate cu Ungurii și Jidovii, ori să se scrie »Momák Döme« de pildă (care în Șimand, satul lui de naștere, eră cunoscut sub numele de Mitru Momac), asta n'are să schimbe pă-

vrea bună, încrederea și dragostea pe care fiecare Român de treabă trebuie s'o aibă față de advocații români!

De aceea, cu cât mai mult îi vom vedea luați la ochi, cu atât mai tare și mai cu inimă ne vom strânge în jurul advocaților noștri. Cu ei și prin ei voim să purtăm lupta mare și înălțătoare pentru ușurarea soartei neamului românesc.

Iarăși supărați! Ministrul de comerț, *Vörös László*, a dat o îndrumare, în urma căreia procurorii au dreptul a confiscă ori ce ziar, epistolă sau telegramă, dacă ei află de bine. Aceasta îndrumare a făcut mult sânge rău în sinul marilor patrioți. Nu-i vorbă, au dreptul să se supere, căci prin această guvernul face o nouă nedreptățire față de presă.

Supărarea lor însă n'are loc acum, căci îndrumarea guvernului se bazează pe articolul de lege XXXVI din 1896, pe când la putere era faimosul Bánffy și pe când votase legea aceasta și Andrássy și Darányi, cari azi sunt și ei în tabăra așa numită *coalitiție*.

Atunci se înțelege nu era rea legea, fiind îndreptată mai mult contra noastră și atunci nu s'au gândit, că și lor le va veni rândul.

Noi n'avem să ne supărăm, acum cel puțin ne apropiem de egala îndreptățire.

CRIZA.

Budapesta, 29 Martie.

Decisiunea s'a dat în sfârșit: alegerile nu se vor ține în termenul legal. Ea nu a fost publicată în mod oficial, dar ea este neîndoioasă. Ceeace mai întârzie intrucâtva publicarea acestei hotărâri este o chestie de formă. Căci M. Sa a hotărât să motiveze amânarea alegerii printr'un manifest autograf. În scopul acesta Fejérváry și ministrul Lányi au rămas încă o zi, ieri, în Viena. Ei au fost primiți, ieri, încă odată în audiență de M. Sa care s'a sfătuit cu ei asupra manifestului și asupra felului cum se va motiva amânarea alegerilor.

Aceasta argumentare propusă de Lányi se zice că va fi de o putere convingătoare și *inatacabilă*. Ea va face să amuțească orice acuze ce se vor ridica împotriva hotărârii M. Sale.

Care poate fi această argumentare? Ea nu poate fi decât cunoscuta *Verwirkungstheorie* după care călcarea unei convențiuni sau a unui contract printr'unul din părțile contractuale scutește și pe celalalt de orice îndatorire.

Intr'adevăr, compromisul, adevărat învoială făcută între M. Sa și poporul unguresc a fost făcut de cătră dinastie cu presupunerea că poporul unguresc va păzi totdeauna cu sfințenie această învoială.

Dar iată că se ridicară tot mai mulți dintre unguri, cari cântărea împotriva acestei învoieli. Ei cereau mai mult decât încuviințase Tronul poporului unguresc. Ei voiau ca limba ungurească să între și în ce-

tățuia armatei, comanda ungurească să ia locul celei nemțești, iar flăcării noștri în timpul mișcării să fie chinuți cu învățătura acestei limbi atât de străine de firea noastră.

Câtă vreme ei erau în minoritate, adevărat puțin, nimeni nu se temea de dărâmarea compromisului. Dar anul trecut ei dobândiră majoritatea la alegeri și astfel covârșiau pe cei vechi la număr.

Atunci M. Sa văzând lăcomia și nesațiul unguresc hotărî să nu respecte voința lor. Astfel după multe încercări de împăcare el împrăstie parlamentul unguresc și hotărî să nu-l mai cheme la sfaturi. Rupând unguirii contractul, astfel, a arătat și el că să simte scutit de datoriile sale.

Ziarele ungurești scriu pe glasul supărării și desnădejdi celei mai mari. Dacă nu ar fi procurori suntem încredințați că ei nu ar pregeta de a învinui pe M. Sa împăratul și regele nostru de călcarea jurământului său. Dar nimeni nu se găsește să mărturisească călcarea lor de jurământ! Aceasta-i judecata vecinică a lor, ceea-ce face altul împotriva lor este o crimă, un păcat, iar tot ce fac ei e virtute.

Serviciul militar.

Pentru a strânge recruții trebuitori pentru armată, guvernul a hotărît să dea tutu- ror celor ce vor intra de bunăvoie în armată o îmbunătățire, făgăduindu-le ertarea unui an de serviciu militar.

Astăzi această știre se dezmente. Pe cine să-l mei crezi?

Comitatul Huniedoara.

Acest comitat locuit aproape numai de români a hotărît să verse în casa statului toate dările plătite de bunăvoie.

Guvernul în schimb încă a hotărît să plătească și el plățile funcționarilor cari se vede că s'au saturat cu rezistența pasivă.

Deputatul Onciul despre reforma electorală în Austria.

Deputatul român Dr. Aurel Onciul, publică în «Wiene Freie Presse» un interesant articol asupra reformei electorale în Austria. El desfășură încă odată ideea, pe care a expus-o în discursul său ținut în Reichsrat, de a se împărți mandatele parlamentului în mod egal între Slovaci de o parte și între Germani și Români de altă parte. Intr'o introducere de o clasică scurțime, limpezime pătrunzătoare, el cercetează principiul egalității și al generalității, care s'a proclamat în reforma electorală. Cere apoi ca mandatele parlamentului să se fixeze la 480, primind de o parte Slavii 240 și Germanii, Italienii și Românii 240. Această paritate de mandate ar jigni întru câtva ce-i drept proporția numerică a acestor popoare (10 milioane de neslavi față de 16 milioane de Slavi), dar ea ar crea un ecrilibru între forțele opuse ale țării și ar garantă libertatea fiecărui popor, căci nefiind o majoritate națională, nici un popor nu ar putea asupra pe celalalt.

Tulburările din București.

— Amănunte din presa română. —

Privitor la tulburările sângeroase petrecute Luni seara în București, «Epoca» dă următoarele amănunte:

CANCELARIA ARHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherceg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“.)

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochii. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Di Iorga la parchet. Dl N. Iorga a fost citat pentru eri la parchet la oarele 4 p. m.

După ce și-a făcut cursul obicinuit la Universitate, dl N. Iorga s'a prezentat la parchet însoțit de principele Callimach.

Un număr de profesori și literați au cerut azi rectorului Universității dl C. Dimitrescu-lași, autorizațiunea de a ține o întrunire în sala Nr. 4 a Universității.

În urma refuzului rectorului, s'a cerut și s'a acordat de către comitet sala cercului profesorilor secundari.

Intrunirea va avea loc azi.

Dl D. Sturdza a făcut azi după amiază o vizită dlui Iorga.

Negăsându-l acasă dl Iorga fiind dus la parchet, dl Sturdza i-a lăsat pe o foaie de hârtie aceste cuvinte: «Am venit să-ți strâng mâna».

Intrunirile studenților. Studenții manifestă intențiunea de a ține Duminecă o mare întrunire publică în sala băilor Eforiei, spre a protesta contra măcelului polițienesc din noaptea de 13/26 Martie.

Studenții au și făcut demersuri pe lângă mai mulți profesori universitari spre a lua cuvântul la această întrunire.

Cuvântul de ordine printre studenți pe eri după amiază a fost ca să se risipească în liniște, urmând să se întâlnească azi la cursul dlui Iorga.

Manifestația dela Teatru. În toată Capitala se răspândește ca iuțala fulgerului vestea, că studenții urmau să facă o nouă manifestație aseară la Teatrul Național. Mii de curioși se îngrămădiră în piața teatrului așteptând cu nerăbdare desfășurarea a noui evenimente.

Pe la oarele 7 și jumătate era atâta lume în piața Teatrului și pe calea Victoriei, în cât circulația trăsurilor fu suspendată.

La oarele 8 un mare număr de studenți în frunte cu un steag îndoliat trecută prin fața Teatrului cântând «Deșteaptă-te Române».

Manifestanții s'ai împrăștiat apoi în liniște.

Studenții Vlădescu. O delegațiune s'a prezentat la dl Vlădescu, ministrul instrucțiunii publice, și a cerut, în numele studențiunii universitare ca să li se dea satisfacție pentru brutalitatea săvârșită de dl Al. Davila, directorul general al teatrelor, care cel dintâiu fără a fi provocat, a lovit pe studentul Săvescu, care s'a prezentat la d-sa și i-a cerut să intervie ca să oprească reprezentația societății «Obolul».

Studenții au amenințat că în caz contrar au luat înțelegere și cu colegii lor din țară pentru a provoca grevă generală.

Dl Vlădescu a răspuns delegațiunii că acum nu poate da nici un răspuns precis, dar că în orice caz studenții vor avea o satisfacție bine meritată.

Dl Vlădescu a mai adăugat că, în adevăr, poliția este de vină pentru cele ce s'au întâmplat.

Studențiunea universitară a hotărât ca după amiază să facă o manifestație grandioasă la cercul profesorilor secundari din calea Victoriei (peste drum de strada Doamnei), unde după cum se știe, se întrunesc literații, spre a semnă un protest redactat de poetul Al. Vlahuță.

Din România.

Serbare. La 27 Martie s'au împlinit 25 de ani dela proclamarea regatului român.

Cu acesta prilej s'a oficiat la Metropolie, în oarele 10 jumătate dimineața un Te-Deum, la care au asistat ministrii și toți reprezentanții autorităților civile și militare.

În curtea mitropoliei o companie cu drapel și muzică a dat onorurile militare.

Câte un Te-Deum s'a oficiat la aceeași oră în toate bisericile catedrale din țară în prezența autorităților civile și militare.

Expoziția, București 29 Martie. Comisariatul general al Expoziției anunță într'o circulară apărută în «Monitor» că deschiderea Expoziției s'a fixat pentru 14 Mai.

Conferențele »Societății Femeilor române. Câmpia României și trecutul ei. Sâmbătă seara la oarele 6, d. Munteanu-Murgoci, profesor universitar, a ținut la «Societatea Femeilor române» o interesantă conferință: Câmpia României și trecutul ei.

Conferențiarul arată în câteva cuvinte situația pământului în epoca când a apărut «Câmpia României».

Spune, că aceasta «Câmpie a României» a apărut în timpul ultimei epoci din perioada terțiară. Acest fenomen se explică de geologi astfel: după epoca pontică s'a întâmplat în Carpați o mare revoluție. Rocă și lavă a eșit din centrul pământului, coaja pământului s'a crăpat pe o distanță mare, alunecări de straturi au desăvârșit formațiunea Câmpiei României.

După unii geologi, în timpul acestui fenomen, a existat și omul și prin urmare el a fost martor.

Pe locul în care se află astăzi «Câmpia României» se întindea Lacul Pontic care în urma revoluției arătate mai sus, s'a transformat în mai multe lăcușoare. Aceste lăcușoare mai existau și în răsăritul Europei, în partea de sud a Rusiei și în tot Orientul.

Animalele cari trăiau în aceste lacuri se înrudesc mult cu cele de astăzi cari se găsesc în apele dulci.

Mamiferele nu se înrudesc și difereau prin mărime, așa de ex: Mastodontul care avea înălțime de 6 metri.

Analizează epoca cuaternară și arată care sunt mișcările de pământ și loc ce s'au efectuat în «Câmpia României» în decursul acestei epoci.

Termină spunând, că noi suntem într'un continuu deluviu nu de apă, ci de praț.

Din străinătate.

Articol consacrat României. Berlin 26 Martie. — Ziarul «Nord-deutsche Allgemeine Zeitung», apărut astăzi, consacră României un articol având în rezumat următorul cuprins:

S'au împlinit 25 de ani de când România a fost înălțată dela principat la regalitate. Germania a urmărit dezvoltarea acestui nou stat cu un cordial interes și cu satisfacțiune s'a văzut România dezvoltându-se din ce în ce mai mult sub direcțiunea unui cuninte și leal șef, ca un element prețios al familiei popoarelor europene.

Cu trei ani înainte de a fi înălțată la regat, România și-a câștigat independența în urma unor escelente acțiuni războinice. Ea a dat dovadă, în cei 12 din urmă ani, că a știut, prin sfertări serioase, să câștige o pozițiune respectată atât în ceea ce privește relațiunile sale politice cât și economice. A întărit în acest timp baza pentru o sporire economică și civilizatoare a poporului pentru viitor și a știut să treacă cu succes prin crize grele.

Regatul dela gurile Dunărei a dovedit totdeauna, că este și dorește a fi un păzitor important al păcii și a contribuit într'o mare măsură, prin atitudinea sa circumspectă ca să nu izbucnească un mare incendiu în crizele prin care a trecut orientul european.

Aducem suveranului României și ilustrei regine a Românilor, care a exercitat o mare influență asupra vieții intelectuale a României, felicitările noastre devotate și urăm, în numele poporului german, ilustrei părechi regale să mai trăiască încă mulți ani pentru prosperitatea țării și a poporului.

Germania și Rusia. »Berliner Tageblatt« publică un foarte violent articol la adresa guvernului rus, intitulat »Recunoștința Romanovilor«. Iată două pasagii caracteristice:

»Avem acum mulțumirea pentru toate serviciile de iubire rău inspirată pe cari guvernul nostru le-au adus sfintei Rusii. Avem acum chitanța serviciilor de valeți la cari au trebuit să le consimtă funcționarii și justiția noastră în beneficiul guvernului rus, și cari au compromis bunul nostru renume în lume.

Iată plata neobositelor sfertări ale guvernanților noștri pentru creditul Rusiei și pentru banii Germaniei vărsați în butoiul Danaidelor a politiceii financiare ruse!

Rusia a luat în public, în fața lumii întregi, partea Franței în chestiunea de la Casablanca.

În loc de a lua o atitudine împăciuitoare și de a lucra la o înțelegere între Berlin și Paris, Rusia ne pune o piedecă și întărește opunerea Franței împotriva unui aranjament acceptabil de noi!...

...În chestia marocană ne aflăm acum într'o izolare de netăgăduit, și care n'are nimic strălucit. Totuși, e cu puțință să scăpăm cu fața curată, și în conferință, ori-care a fi rezultatul, să nu ne facă o parte mai rea decât adversarilor noștri.

»Dar aceasta nu e cu puțință decât dacă vom arăta Francezilor și celorlalte puteri, că Rusia nu este pentru noi masca înfricoșătoare a cărei înfruntare din sprânceană să ne sperie. Așteptăm, în loc de continuarea întunecatei și sterilei certe între zierele noastre oficioase și presa din Paris, două cuvinte măsurate adresate contelui Lamsdorf, cari să-i arate, atât lui cât și oamenilor săi, că cei dela Wilhelmstrasse au întotdeauna la dispoziția sa vechiul tuș cu apă rece. Insuficiența diplomației noastre ar fi și mai mare decât insolența diplomației rusești, dacă ea ar primi această lovitură de »pure« rusească fără a răspunde.

Optsprezece veacuri!

În anul acesta împlinim optsprezece veacuri de când locuim aceste plaiuri.

Optsprezece sute de ani de când marele împărat al Romei și puternicul stăpânitor al acelor vremuri, Traian, a sădit neamul nostru aici în Dacia lui Decebal!

O mie și opt sute de ani de când s'a pus temelie acestei familii de oameni aici în văile Carpaților, lângă Dunărea lată.

Și în aceste optsprezece veacuri, noi cari cu fală ne numim strănepoții lui Traian, ce am săvârșit pe pământul cuceritorului mare?

Și ce-am fi putut săvârși pentru a ne arăta lumii coborâtori din neamul acela de împărați?

Răspunsul nostru cel dintâiu care-l întemeiem pe adevăr este că noi am lucrat puțin.

Al doilea răspuns este, că prin vitregia vremurilor de urgie, cari le-a cercat neamul nostru — a fost cu neputință a ne arăta vrednicia.

Trebue să vadă ori și cine că această națiune în curs de șasăsprezece veacuri a dus o viață de martir.

După așezarea străbunilor noștri aici abia au stat în liniște vre-o sută de ani și de atunci începe se începura suferințele acestui neam.

Pe aci au venit ântâiu, aci au răpit ântâiu, și aci au schingiut ântâiu — popoarele barbare, sălbătăcimile crude ale Aziei.

Sârmana Dacie a fost locul celei dintâiu devastări de către acești monștrii ai neamului omenesc.

Și astfel locuitorii aceștia în lungul șir de veacuri au pierdut forma de stat, de religie, și instituțiuni naționale (rămânând numai cu o limbă dulce vorbită), retrăgându-se prin creerii munților Carpați, ducând o viață de păstori de vite.

Cei cu averi însă, cei bogăți își luau avutul și treceau de partea dreaptă a Dunării în Moesia și peste tot Balcanul, rămășițe din aceia trăiesc în Macedonia de azi.

Întâmplarea a fost, că un popor slav — împins de hoardele barbare (din spre răsărit) s'au afundat tot mai mult în munții Carpați până au aflat aci un neam de oameni părăsiți, și fugăriți de aceeași soartă ca și ei — dela vetrele și viața de câmpie, aceștia erau Români, pribegiții Români! Cari fură nevoiți a împrumută dela oaspeții lor forma de stat, de religie, și multe expresiuni de limbă.

După încetarea năvălirilor și după-ce eșiră la șes — românii observară elementul slav și își formară ducate, principate, mici sătulețe dintre cari erau mai slabe încăpură pe mâinile vecinilor la cari și azi ne află.

Tăria acestui neam este carea l-au scăpat pe el de viforul turbat al atâtor popoare barbare. D-zeu însă a ridicat în toate timpurile bărbați din sinul acestui neam, cari au fost nu numai spre a lui fală dar de multe ori spre ajutorul spre scăparea creștinătății.

Acest neam a fost sfârșit nu atâta prin puterea dujmanului cât prin »oarba neunire și a pizmei răutate!»

Abia a optsprezece sută ni-au răsărit și nouă zorile unei deșteptări din »somniașul cel de moarte«.

Acum vedeau Români, că au așteptat prea mult din senin, s'au încrezut prea mult în schimbarea vremurilor.

Atunci când zorile libertății s'au ivit conducătorii națiunii noastre au scuturat cătușile sclăviei de pe peptul acestei națiuni!

Ei i-au arătat calea cea adevărată și sigura mântuitoare — a deșteptării! A culturii! A înaintării!

Ei au văzut, cât de departe am rămas și cum de înapoia altor națiuni ne aflăm!

Din optsprezece veacuri dintr'un singur trunchiu Românii azi trăiesc împărțiți — politicește în cinci state, ei sunt cel mai pacinic popor.

Cei fericiți dintre Români sunt cei din regat, avându-și propriile lor așezăminte naționale, ei sunt liberi, se pot cultiva, și e de mirat propășirea ce ei au săvârșit în cei din urmă pătrar de veac.

Intre Românii supuși statelor străine se află cari pot lua parte activă la viața de stat (Transilvania! și Bucovina) ceialalți (Basarabia și Macedonia) stau rău de tot în privința culturală.

Optsprezece secolii ai străbătut Române! Și dacă vitregia vremilor nu te-au nimicit, oare să nu cunoaștem aci mâna lui D-zeu care te-a condus și te-a scos din întunecimea grozavă din perirea sigură, din suferințele ce tu le-ai suferit!?

Sărbează acest an cu care să încheie cei optsprezece veacuri cari au sburat în cursul vecinicieii; și păsește de-aci înainte către lumina adevărului, eși din nepăsarea tristă în care încă te mai afli: să lăsăm patimile de-o parte, să întindem mână frățească pe calea mântuirii, pe calea adevărată, singură a — deșteptării!

Când vedem, că toate națiunile râvnesc către o cultură, către lumină — oare numai noi Românii să stăm în nepăsare?

Oare numai noi poporul, »talpa țerii« să stăm în întunecul neștiinței?

Azi au trecut vremile răzburării cu forța. Și azi numai acela e puternic, numai acela e învingător carele e bogat în știință, în cultură. Pentru aceasta cu drept se cere să pătrundă știința în poporul întreg fără osebire de clasă.

Și noi Românii azi ca nici-odată numai prin aceasta ne vom arăta ca vrednici urmași ai Romei! Ca strănepoți adevărați ai Tatălui Traian! Numai atunci cu mândrie vom putea merge în Roma, la columna Lui să o împodobim cu vrednicia noastră!

Nu-i Român acela ce lumei nu cutează
Să arete că trăește, să arete că e brav —
Al Romei falnic nume prin fapte să păstrează,
Iar nu prin sarbezii vorbe pe buzele de sclav!

Delabertisce.

Pentru alegătorii români.

I.

Comisiunile îngătuite pentru înscrierea alegătorilor după comune, și-au început deja lucrările. Terminele, în care trebuie să se înfățișeze comisiunile în fiecare comună mare și la fiecare sediu a cercului notarial, sunt deja mai în tot locul puse.

Fie care locuitor din comunele respective are dreptul de a se prezenta înaintea comisiunii pentru a dovedi îndreptățirea lui, eventual și a altuia. Fiecare trebuie să fie ascultat de comisiune. În cât nu vrea să se prezinte cineva în persoană, are dreptul de a-și înainta comisiei dorința în scris sau prin plenipotențiat. De sine înțeles, că dacă nu se prezintă cineva înaintea comisiunii nu urmează, că n'ar fi îndreptățit a fi luat în lipsă, întru cât are drept la aceea.

Pentru ca să fie în curat fiecare interesat în privința îndreptățirii de a fi luat în listă, atragem luarea aminte tuturor asupra următoarelor:

În comunele (satele) mari și mici din Ardeal au dreptul de alegător:

1. Cari sunt puși la dare de pământ cu suma de 35 cor. 81 fil.; sau

2. cari sunt puși la dare de pământ cu cel puțin 34 cor. 13 fil. și lângă asta după o casă cu cel puțin dare de clasa I.; sau

3. cari sunt puși la dare de pământ cu 31 cor. 13 fil. și pe lângă asta după casă cu cel puțin dare de clasa II.

În cazurile acestea casa, precum și pământul poate să fie numai în posesiunea îndreptățitului.

Mai departe sunt îndreptății în Ardeal:

4. cari sunt puși la dare de stat directă după cel puțin 120 cor. venit anual de pământ, case venit cl. III. și capital sau rentă. Suma dării e diferită și variază după cum se compune din isoarele amintite.

5. cari sunt aleși după fumuri ca alegători de deputați. Înainte de a eși comisiunea de înscriere în comune (sate) să aleg și alegătorii după fumuri ca atunci, când se prezintă comisiunea, să fie alegerea validă și numele alesului să poată fi introdus în listă.

Alegerea alegătorilor după fumuri trebuie să se facă cunoscută comisiunilor totdeauna înainte de alegere cu 3 zile. Alegerea se face publice. Dreptul de vot la alegerea aceasta au toți, cari sunt îndreptății de a vota la alegerile antistiei comunale.

Afară de cazurile acum amintite cetățenii de pe întregul teritoriu regatului ungar pot să fie îndreptății și atunci:

6. Dacă sunt puși la dare de chirie după un venit curat de 210 cor.;

7. neguțătorii, cari sunt puși la dare de venit

clasa III, după un venit anual cel puțin de 210 coroane;

8. meseriașii, cari sunt puși la cel puțin 21 cor., dare de venit cl. III.;

9. meseriașii puși la dare după o calfă; sau

10. toți aceea, cari sunt puși la dare directă de stat după un venit de 210 cor., computat din pământ, case venit cl. III., capital sau rentă.

Iar numai în părțile ungurene sunt îndreptății aceea

11. cari au 1/4 sesiune urbanială; sau

12. o moșie cu estenziune teritorială corespunzătoare 1/4 sesiuni urbaniale.

Învățătorii și preoții precum și capelanii sunt îndreptății deja pe baza aceea, dacă sunt aplicați în post. Cei penzionați din ei nu pot fi alegători dacă au penziune de cel puțin 1000 cor.

Ca condițiuni generale trebuie să aibă fie-care îndreptățit următoarele: Să fie cetățean ungar, de 20 ani, de sexul bărbătesc și să fie eșit de sub tutoratul părintelui, a tutorului și a stăpânului.

Dela cei îndreptății pe baza dării să cere încă, ca să fie puși sub suma dării prescise în anul premergător compunerii listelor. Ceialalți îndreptății trebuie să aibă condițiunea numai la începutul conscrierilor.

Numai darea de stat directă să socotește. Dările din mai multe comune să socotesca la oaltă. Darea trebuie să fie numai aruncată, nu e lipsă însă să fie și plătită.

Proprietariul foilor funduare are proprietate la dreptul de alegător. În cazul când dânsul nu să folosește de dreptul acesta, poate fi îndreptățit acela, care e în stăpânirea locului, spre pildă ca moștenitor sub altă titulă.

Comisiunea de conscriere pe terminul acestei dispozițiuni legale și a datelor, cari sunt a se pune la dispoziția ei, are de a compune listele.

În cazul când comisiunea n'ar lucra după modalitățile aici schitate, să poate folosi ori și care îndreptățit de remediile legale.

Scrisoare deschisă.

Iubiților consăteni! Iubiților frați Români din America!

M'am născut, am crescut și trăit între plugari; și potrivit chemării mele de învățător m'am și pus în slujba plugarilor, dând după puțină așa creștere fiilor lor, ca să trăiască dupăcum a lăsat Dumnezeu, adică: din sudoarea feței lor și nu din sudoarea altora.

Urmarea învățăturii mele s'a și arătat spre îndestulirea mea sufletească. Atunci — când dintre foștii mei elevi cei mai bravi, ajungând la vârsta cerută de a putea munci cu toată nădejdea și prin muncă să ajungă la câștig după care

La Smârdan.

Prin văile dela Smârdan
Rănit grozav de un glonț dușman,
Soldatul cade dintre-ai săi
Lungit de odată jos pe lan...
Și-acolo a rămas de ei.

Aude par'că ca prin vis
Al trâmbiței semnal precis;
Dar duse-s pentru dânsul toate...
În focul Turcilor deschis,
Să deă năvală nu mai poate.

Ai lui luptă 'n depărtare,
Și dau și dau cu 'nversunare,
Să sfarme cuibul păgânesc,
Să meargă vestea 'n lumea mare
De șoimul ager românesc.

Dar el prin văile pustii
Uitat cu totul de cei vii,
Se zbate 'n cruda morții ghiară...
Și par'că vede-ai lui copii
Și cum n'ar vrea răsleț să piară!..

Și geme înădușit și greu:
Gândindu-se la satul său,
Și cum îl mai așteaptă acasă,
Că toate, toate le merg rău!
Iar el de veci, de veci îi lasă.

Puterile-i de tot s'au dus.
Acum vin vulturii de sus
Și smulg din ranele-i ferbinți,

Și el atâta-i de răpus
Că nu scrăsnește nici din dinți.

Cânească moarte i-a fost dat
Să-și vadă trupul sângerat,
Să vadă vulturii ciupind
Și el să stea tot nemișcat
Abia gemând, abia gemând!

E viu, dar... moartea-i lângă el!...
Ah! câți n'au mai murit la fel,
Prin văile dela Smârdan
Viteji din Argeș din Muscel...
Loviți în piept de un glonț dușman!...

Coatucerna

POEZII POPORALE.

Culese de Ioan Lupșe.

Pe cel deal pe cel colnic,
Mult se vaieră-un voinic,
Că de când s'a însurat
Pâne bună n'a mâncat,
Haine albe n'a purtat.

Nevasta d'asemeni zice:
Bărbate dragă bărbate
Făți-o funie de anglie
Și mă leagă de cocie,
Și mă du din țîrg în țîrg,
Unde nanile se vâd
Du-mă 'n țîrg la Lipova

Și vezi tu cu cât mi-i dă.
Bărbatul așa făcă,
Cum nevasta îi grăia.

Și în târg el s'a 'ntâlnit
Cu un voinic Siminic,
Ce din grai lui i-a grăit:
I-os voinicul, Siminic!
De vândut ți-e nevasta?
De vândut zău d'asta!
Ei, dar' cât ceri tu pe ea?
Eu i-am rupt prețul d'acasă,
Ca să-mi dau a mea nevastă
Tot pe bani nenumărați,
De aur și-argint curați.
Așterne dar tu dolmanu,
Să-ți dau banii cu sacu.

Nevasta din grai grăia:
Hei voinice, Siminice,
Nu lăcomi banilor
Să mă dai poganilor,
Lăcomește zilelor,
Și mă dă creștinilor.
Lăcomește, nu uită,
Cum ți-ai trăit viața
Până-ce am fost a ta,
Și nu am fost d'altuia.

acuma, Bachmayer a defraudat, pe când era bolnav șeful său Carol Schnell, 9677 coroane 70 fileri, iar după moartea lui Schnell, pe timpul când era însărcinat cu conducerea Dr. Kozma Endre, a defraudat 24.157 c. 29 fil. Cu totul 32.935 c. 18 f. Poate de acum înainte să se mai descopere altele. Bachmayer a furat banii din sumele de împrumut, trimise notarului de către cassa de păstrare cu scop de a fi predate destinațiunei. Așa între altele a defraudat și din împrumutul de 800 cor. al lui Mircan Voina și soția, suma de cor. 398.15, ce trebuia s'o verse la Eforie, iar din împrumutul de 900 cor. al lui Dum. Bucur Aldea a mănecat 800 coroane. (Dreptatea).

— **In jurul unui monument.** In rotonda Ateneului alături de premiata machetă a viitorului monument dela Călugăreni, se mai află expuse încă ale două machete de o prea modestă înfățișare la privire, dacă singură privirea ar fi în de ajuns pentru judecarea operilor de artă.

Despre proiectele dlor Späthe-Clavel, Romaneli și Pavelescu, singurele pe care le-am văzut, nu voi spune nimic. S'au găsit înaintea mea alți competenți care să spună nu numai tot ce au știut, ba chiar foarte mult din ceea-ce au tras cu urechea după la alții.

Voi vorbi însă de cele două machete care sunt operele sculptorului Alexandru Liuba, și care deși remarcate de comisiunea însărcinată cu cercetarea lor, totuși, au avut nenorocul să se vadă trecute din partea celor care nu merită cinstea de a fi pomenite.

Prima constă într-o împreunare de 4 coloane romano-arhaice în vârful cărora planează cu aripile întinse un vultur. La bază se găsește un basorelief reprezentând lupta dela Călugăreni, iar la mijloc, lipit de două coloane, statua Sf. Gheorghe — patronul războinicilor — răzământu-și brațele pe o greoaie sabie medievală.

A doua reprezintă geniul războiului întrupat într'un soldat român, care ținând într'o mână pajura lui Mihai, rezămată pe genunchi și într'alta praporul țării, călărește un leu — Simbolul forței.

Și într'una și într'alta, sculptorul a voit să simbolize victoria românilor printr'un monument mareț ca factură și vesel ca aspect, un monument care ne-ar fi amintit trecutul într'altfel de cum monumentele funerare, greoaie și triste ne amintesc morții.

Nu voi să fac nici o aluzie. La Bellu se găsesc multe monumente frumoase și în cimiterile din Italia există adevărate capo de operă, de sculptură. Amintirea bătăliei dela Călugăreni însă, nu trebuie perpetuată printr'o cruce, or cât de artistic ar fi ea croită și ori câți români și-ar fi găsit moartea în câmpia Neajlovului. Nu moartea celor care-și apărau moșia, trebuia să călăuzească inspirația sculptorului, ci bărbăția celor care mureau pentru moșie.

In privința aceasta, cred că bucățile d-lui Liuba erau mult mai nimerite, ori-care din ele ar fi fost aleasă.

«Secolul», 14 Martie 1906.

R. V.

— **Furt în biserică.** Din Timișoara ni se scrie, că niște făcători de rele au intrat în bisericile din Iosefin, furând banii ce au aflat acolo. Poliția cearcă să afle, cine sunt făptuitorii.

— **Jertfa beției.** Din Szabadka se vestește, că Sztipics Albert, proprietar de pământ plecase cu căruța la țarina sa. Când se suise în căruța deja era beat cum se cade. O vreme, caii s'au dus cinstit pe drumul rău, la un loc însă căruța s'a răsturnat în un șanț, și stăpânul ei s'a lovit atât de tare, încât a rămas mort. In ziua următoare l-au aflat cunoscuții și trupul l-au dus acasă.

— **Soția.** Un profesor dela univertitate din Viena cu numele Beer înainte de aceasta cu doi ani a fost deținut și dat în judecată, fiind-că se lășise vestea despre el, că duce un traiu păcătos. Beer era foarte bogat și cheltuia mult pentru cărțile de învățătură. Cu toate că era profesor, el avea vreme să se dea și plăcerilor, cari apoi l-au dus înaintea judecătorei. Soția lui făcuse totul, numai ca să-și poată mântui bărbatul, dar înzădar: el a fost pedepsit la mai mulți ani închisoare, iar ea a rămas numai cu suferințele, năcazurile și rușinea.

Din Montreux se telagrafiază acum, că soția lui Beer s'a sinucis, Miercuri sara, lăsând în urmă o epistoală în care spune, că pricina morții sale e nedreptatea ce se face cu bărbatul său ținându-l închis pe nedreptul.

+ **Văd. Hortenzia Goldiș născ. Micula,** fiica fostului preot în Târnova, George Micula, în urma unui morb greu și îndelungat și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 23 Martie n., la 1 oră după amiază, în etate de 19 ani și trei ani ai fericitei sale căsătorii, lăsând în urmă o prea iubită fetiță în etate de un an și jumătate.

Pe cosciugul repausatei s'au depus cununi cu următoarele inscripții: *Iubita mamă, Iuliana Pepa*; — *Familia Goldiș*; — *Familia Florescu*; — *Iubita soră, Veturia și Petru*; — *Iubitei mele soră, Atanasie*; — și mai multe fără de inscripții.

Inmormântarea i-s'a făcut Duminecă în 25 Martie n. dela locuința din Arad str. Szent István Nr. 3/c, în cimiterul din Micălaca, unde a fost așezată lângă iubitul ei soț.

La inmormântare au luat parte corul plugarilor din Micălaca și numărul public, care a petrecut mortul în calea vecinicii. La intrarea în Micălaca a așteptat-o aproape întreg poporul de acolo, care de asemenea a petrecut-o până la mormânt. Fie-i țarina ușoară și somnul lin!

— **Frumos dar pentru școală.** Institutul român de credit «Auraria» din Abrud a votat în adunarea sa generală suma de 20000 coroane Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, pentru edificarea școlii de fetițe, ce o susține în Abrud acea harnică reuniune. Școala aceasta e înființată de mai mulți ani, dar se susține cu mari jertfe din partea Reuniunii și acum e silită de guvern să ridice un edificiu școlar nou.

— **Foamete în Spania.** Din Madrid se telagrafiază: In timpul din urmă muncitorii fără de lucru umblă din casă în casă dela ușe la ușe, cerând milă, cerând pâine, căci altcum nu pot să-și potolească foamea, ce-i bântue. Din Andaluția sosesc vești și mai triste. Numai în orașul St-Lazar sunt 1800 de oameni fără lucru. Dacă în timpul cel mai scurt nu va sosi ajutor, atunci foametea va face multe jertfe, și va avea urmări foarte triste. Muncitorii sunt foarte supărați pe cei cu avere mare. In multe locuri mânași de foame, ei intră prin prăvălii, și fură ce nu mai pot.

Deputați bătași. Din Roma (Italia) se vestește că între deputații Nicola Fulci și Arigo s'au întâmpnat lucruri urâte. Acești deputați erau în Dietă, când au sărit unul la altul, și-au tras palmi unul altuia, până ce oboșiți, au văzut că amândoi sunt sângerați. Treaba s'a început de acolo, că Arigo a ridicat băta spre Fulci zicându-i: «Prăpădit, spion, câine, te impușc». Ei erau îndușmâniți încă de pe vremea alegerilor din urmă. Se întâmplase, că în cercul Messina doi inși aveau să se lupte pentru mandat: Arigo și socialistul Noé Fulci era contra lui Arigo și scrisese despre el lucruri urâte numai ca să poată ajunge la învingere Noé. Arigo a biruit însă, și mai târziu s'a adevărit, că cele scrise despre el au fost minciuni. Intre el și Fulci dușmănia însă n'a încetat, ceea-ce s'a văzut în zilele trecute în Dietă.

— **Soție vândută.** Tribunalul din Altona a pedepsit pe lucrătorul Kramer la un an închisoare, fiindcă acesta și-a vândut soția cu 2000 mărci, unui proprietar de pământ.

— **In Dunăre.** O fată cu numele Elisabeta Nelt din familie bună, în vârstă de 20 ani a voit să se sinucidă, sărind în Dunăre. A fost însă mântuită. Pricina nu se știe. Poate n'a avut bani să-și cumpere tulipan.

— **Maria Spiridovna, fata atentatoare.** Cu câteva zile mai nainte autoritățile mai umane, au îngăduit ca Maria Spiridovna, care atentase la viața comisarului de poliție din Tamboro și pe care în temniță au chinuit-o Cazacii de moarte, să poată vorbi cu mamă-sa. I-s'a dat acest drept pe $\frac{3}{4}$ de oră, dar ca martori au fost de față cinci slujbași.

Dupăcum scrie «Ruso», Spiridovna s'a întreat într'atât în urma chinurilor îngrozitoare, încât poate umbla cu mare greu. Pe față i-se mai văd urmele chinurilor.

li e grozav de milă, că au arestat și pe cele două surori ale ei și prin aceasta au mărit durerile mamei ei, mai ales că cele două surori ale ei sunt cu totul nevinovate, n'au avut nici o cunoștiință despre intențiile ei. Și cu toate acestea, dupăcum a auzit ea, autoritățile se

ocupă cu ideea să le escileze și pe ele. Pe mama ei o mângăie cu aceea, că se va sili în decursul pertractării să dovedească în fața jurilor, că numai ea e vinovată de crima atentatului. Când mama ei a întreat-o de sănătate ea a răspuns:

— Adeseori mă doare pieptul; am scuipat deja și sânge. Mai ales mă chinui, că nu pot ajunge la acur curat.

Spiridovna e păzită cu mare asprime, așa zicând nu lasă pe nimeni în apropierea ei. Acum e într'o odaie a spitalului temniței. Mobilierul nu se poate numi nici simplu, are numai un pat și un scaun, dar n'are nici masă pe care să mănânce. Pe fereastră sunt câteva cărți franceze și ea cere să i-se de o lectură mai interesantă. Mult nu poate citi, de oarece capul și ochii au s'au vindecat încă deplin; fața stângă și dosul mâinii e numai rani, iar corpul e acoperit de cicatrice. Loviturile de cărbaciu i-au rupt pielea în multe locuri și în jurul cării roșii atârna pielea în zdrențe. După ce Cazacilor li-s'a urit s'o loviască cu piniții cizmelor, au început să-i rupă rănile și pielea din jurul lor.

Medicii cari au vizitat-o zic, că în plămâni i-s'a făcut rani. Se poate foarte ușor să se atace la plămâni. De urechea dreaptă a asurzit. Cu ochiul drept abia vede și vederea ochiului stâng a slăbit mult. Din cauza frigurilor la început avea halucinațiuni; i-se părea că din celula vecină aude acordările unei sonate favorite de Beethoven; stă mereu în locul de unde i-se părea că aude muzica.

Acum când e conștie, că toate acestea au fost numai închipuiri se silește cu toate puterile să revie la adevărata stare a lucrurilor.

Oare n'ar fi Maria Spiridovna mult mai fericită, dacă ar fi pierdut pe vecie această realitate tristă, fără nadejde?

— **Mulțămită publică.** Credincioasele Saveta Elleuș și Maria Broștean au cumpărat pe seama sfintei noastre biserici un rând de odejdi întreg colorat în preț 70 coroane deci în numele comitetului parochial, vin a le exprima mulțămintele noastre pentru darul făcut iar Dumnezeu puterilor să le deie țarie ca să poată face cele mai multe dăruiuri pe seama sfintei biserici. *Petigd.* la 10/23 Martie 1906. *Georgiu Che-recheșiu.* preot președ. comit. paroch.

— **S'a săturat de viață.** De un timp începând abea trece zi, ca în orașul nostru să nu se întâmple câte o ucidere, sau sinucidere. Ieri un biet muncitor în vârstă de 40 ani s'a sinucis, în mod îngrozitor. Era bolnav de mai multă vreme, și văzând, că starea lui pe zi ce merge e tot mai rea, a luat briciul și și-a retezat grumazul.

— **O plăcută surprindere de sfintele Paști** este fără îndoială o poliță de asigurare pe viață în favorul soției, a copiilor, a rudeniilor, sau pentru amici, la cari țineto omul de bine.

Și pentru donațiuni filantropice, la biserică, școli etc. prin o asigurare a vieții se poate ajunge pe calea cea mai ușoară la un capital respectabil. In privința aceasta atragem atențiunea onoraților cetitori, recomandând institutul de asigurare «Transilvania» din Sibiu.

— **Schveffer și Vörös,** florari în Arad, parlatul minoriților. Efectuează pe lângă prețurile cele mai moderate *cununi, buchete* și alte *im-podobiri de flori.* Planuri pentru parchetare lat

— **Magazin de stofă de fabrică,** *Leichner și Fleischer,* Pecs. In magazinul esclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească dela 3'30—4'40—6'60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros probe *Leichner și Fleischer,* Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Vin de deal** din Ghioroc, calitate esch-lentă, din anul 1905 (alb, se expediază, le cere, dela cantitatea de 30 de litri în sus, cu preț de 40 fil. litrul. A se adresă, dnei S. Secula, Arad, str. Teleki 24.

— **Fluidul Universal.** Cel mai nou esenț pentru alinarea durerilor și frecarea corpului e

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în
Arad, — strada lemnului (Fa-utcza) — No. 1.
o fabrică de mașini agronomice

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o **Austrungaria, Germania și America** o o
mă aflu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă pre-
o—o—o **țurile cele mai avantajoase.** o—o—o

— In special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărămătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tălat nutreț la vite, clururi, pluguri (Șettană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii miel și marț, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinărilor sus numite.

— Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolu, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

— Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparaturi de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit
o—o—o—o—o—o și prompt. o—o—o—o—o—o

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele:
Arad, Bichș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reovisite ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și ceruiale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secara, ovăzul și toată economia!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furaturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½ 0/0, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 50/0 interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală, și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 60/0—80/0 interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Kern și Petrovics

comersant de mărfuri coloniale, vin, șampanie, rum, ape minerale și cărnuri de vînat

Oradea-mare, Strada principală

(vis-à-vis de firma Huzella M.)

„La crucea de aur“.

Cel mai ieftin isvor de aprovizionare.

Săminte economice de grădină, straturi și flori

pe cari le punem cu calitatea cea mai bună și proaspete, sub răspundere, la dispoziția on. public, mai departe

felurite articole de post, ș. a. felurite soiuri de pești din țeară și străinătate, afumați ori în ulei, felurite brânzături, zilnic tea și unt proaspăt și ulei ținut în ghiață, de săminte de cânepă,

recomandăm bogatul nostru asortiment atențiunei on. public.

Kern și Petrovics

comersanți de coloniale

Oradea-mare, Strada principală.